

ANALIZA MODIFICĂRILOR LEGISLATIVE VIZÂND PROCEDURA ABREVIATĂ

ANALYSIS OF LEGISLATIVE CHANGES CONCERNING THE ABBREVIATED PROCEDURE

*Sanda ȚONCU, ORCID: 0000-0002-8381-0484
Universitatea de Stat din Moldova,
Chișinău, Moldova*

CZU: 343.13/14:340.133

e-mail: sanda.toncu@yahoo.com

We emphasize that the research of the simplified procedure of the trial of criminal cases based on the evidence administered during the criminal investigation phase in the domestic criminal procedural doctrine gained an impetus through Law no. 66 of April 5, 2012, implemented from October 27, 2012, which supplemented the Criminal Procedure Code with art. 364/1, thus regulating the trial procedure of the criminal case based on the evidence administered during the criminal investigation phase. This procedure represented a new way of judging criminal cases through a simplified procedure, opening new ways and perspectives for scientific research. Over the years, in the period 2012-2023, the criminal procedural law, regarding the abbreviated procedure, did not have sufficient and clear regulations, substantially complicating the activity of the courts, leaving without adequate coverage a wide spectrum of questions on the side concerned. It should be noted that currently, the multiple loopholes of the criminal procedure law regarding the procedure for adjudicating criminal cases based on the evidence administered in the criminal investigation phase provided for in art. 364/1 of the Code of Criminal Procedure are not removed, and the legislative amendments dated February 15, 2018 and April 14, 2023 are insufficient, lacking legal reasoning and late.

Cuvinte-cheie: *procedură abreviată, procedură simplificată, procedură pe baza probelor.*

INTRODUCERE

Evidențiem că în doctrina procesual-penală autohtonă cercetarea procedurii simplificate a judecării cauzelor penale pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală a căpătat un imbold prin Legea nr. 66 din 5 aprilie 2012, pusă în aplicare din 27 octombrie 2012, care a completat Codul de procedură penală cu art. 364/1, fiind astfel reglementată procedura de judecare a cauzei penale pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală [1]. Această procedură a reprezentat o nouă modalitate de judecare a cauzelor penale prin procedură simplificată, deschizând noi căi și perspective pentru cercetările științifice [2, p. 15].

De-a lungul anilor, în perioada 2012-2023, legea procesual penală vizând procedura abreviată nu a avut parte de reglementări suficiente și clare, îngreunând substanțial activitatea instanțelor de judecată, lăsând fără acoperire corespunzătoare un spectru larg de întrebări în latura vizată. Oricum, actualmente, lacunele multiple ale legii de procedu-

ră penală nu sunt înlăturate, iar modificările legislative date cu 15 februarie 2018 și 14 aprilie 2023 sunt insuficiente, lipsite de raționamente juridice și întârziate.

MATERIAL ȘI METODĂ

Metodologia cercetării științifice se întemeiază pe metoda dialectico-materialistă, din care derivă și alte metode particulare, utilizate în cercetarea științifică realizată: istorică, logico-juridică, logico-formală, comparativă, gramaticală, precum și observarea, descrierea, modelarea etc.

În procesul de elaborare a articolului au fost aplicate acte normative internaționale, s-a pus accentul pe prevederile Constituției Republicii Moldova, ale Codului de procedură penală, pe doctrina procesual-penală. Nu în ultimul rând s-a ținut cont și de prevederile Hotărârilor Curții Constituționale a Republicii Moldova, de cele ale Plenului Curții Supreme de Justiție.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Prin Legea nr. 15 din 15 februarie 2018, pusă în aplicare din 09 martie 2018, art. 364/1 din Codul de procedură penală a fost completat cu dispoziții ce vizează dreptul părții vătămate, părții civile și al părții civilmente responsabile de a lua cuvânt în cadrul dezbaterilor judiciare [3].

Astfel, prin legea enunțată alin. (5) art. 364/1 din Codul de procedură penală a fost completat în final cu textul „Dacă în ședință participă partea vătămată, partea civilă și partea civilmente responsabilă, cuvânt în dezbateri li se oferă și acestora”.

Modificările de rigoare au avut ca imbold Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 09 martie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 364/1 din Codul de procedură penală (judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală) [4].

Drept urmare a pronunțării hotărârii reținute, Curtea Constituțională a observat, pe bună dreptate că, potrivit tezei a doua a alineatului (5) art. 364/1 din Codul de procedură penală, dezbaterile judiciare se compun din discursurile procurorului, apărătorului și ale inculpatului, care pot lua încă o dată cuvântul în formă de replică, deși articolul 62 alin. (1) subpct. 9) din Codul de procedură penală stabilește că, în scopul susținerii cererii sale, partea civilă dispune de dreptul de a pleda în dezbateri judiciare referitor la acțiunea sa civilă. Astfel, în partea ce ține de participarea părții civile la dezbaterile judiciare, se constată o neconcordanță între prevederile Codului de procedură penală, motiv pentru care Curtea a formulat și o Adresă Parlamentului în vederea înlăturării deficiențelor constatate [4, § 57].

În Adresa Curții Constituționale nr. PCC-01/156g-9 din 09 martie 2017, apelată Parlamentului, s-a indicat, printre altele, că în procesul de examinare a sesizării Curtea a constatat reglementări incoerente în Codul de procedură penală în partea ce ține de participarea părții civile la dezbaterile judiciare în cadrul judecării cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. În particular, Curtea a observat că, deși articolul 62 alin. (1) subpct. 9) din Codul de procedură penală stabilește că, în scopul

susținerii cererii sale, partea civilă dispune de dreptul de a pleda în dezbateri judiciare referitor la acțiunea sa civilă, totuși dispozițiile articolului 364/1 alineatul (5) dispun că dezbaterile judiciare se compun doar din discursurile procurorului, apărătorului și ale inculpatului, care pot lua încă o dată cuvântul în formă de replică. Prin urmare, se atestă o neconcordanță între dispozițiile art. 62 alin. (1) subpct. 9) și dispozițiile art. 364/1 alin. (5) din Codul de procedură penală, creându-se confuzii privind dreptul părții civile de a pleda în dezbateri judiciare. În acest context, Curtea subliniază necesitatea legiferării aspectelor identificate în vederea excluderii carențelor existente [5].

Prin Legea nr. 245 din 31 iunie 2023, pusă în aplicare din 02 august 2023, art. 364/1 din Codul de procedură penală a fost completat și modificat cu mai multe dispoziții ce vizează modificarea cercului persoanelor beneficiare de această procedură, excluderea persoanelor deferite justiției pentru săvârșirea infracțiunilor excepțional de grave, excluderea dispozițiilor privind procedeele de aplicare a sancțiunii penale, modificarea modalității de contestare a sentinței emise în cadrul procedurii sumare în dependență de statutul procesual al persoanei etc. [6].

În continuare vom analiza completările și modificările enunțate, precum și vom expune poziția fermă cu referire la necesitatea completării și modificării art. 364/1 din Codul de procedură penală; or, redacția actuală creează multe neconcordanțe și interpretări diferențiate.

Completări și modificări intervenite prin Legea nr. 245 din 31 iunie 2023, pusă în aplicare din 02 august 2023:

1) la alineatul (1), după cuvântul „inculpatul” se introduc cuvintele „persoană fizică”;

2) articolul se completează cu alineatul (1/1) cu următorul cuprins: „(1/1) Judecarea cauzelor penale privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa cu detențiune pe viață nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală”;

3) alineatul (2) se completează cu textul „, iar din probele administrate în faza de urmărire penală rezultă suficiente date cu privire la vinovăția inculpatului”;

4) alineatul (8) se abrogă;

5) articolul se completează cu alineatele (10) și (11) cu următorul cuprins:

„(10) Sentința adoptată în condițiile prezentului articol poate fi atacată cu recurs, invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită. Partea vătămată poate ataca cu recurs sentința, invocând doar erorile procesuale.

(11) Recursul se judecă de către instanța ierarhic superioară în conformitate cu prevederile art. 447 și 448”.

Analiza completărilor și modificărilor intervenite prin Legea nr. 245 din 31 iunie 2023 o vom face în rândurile ce urmează.

1) Odată cu introducerea sintagmei „persoană fizică” în art. 364/1 alin. (1) din Codul de procedură penală, s-a purces la modificarea cercului persoanelor beneficiare de această procedură, fiind exclusă din cercul enunțat persoana juridică. Modificările enunțate au venit în urma completării și modificării cadrului legal procesual-penal vizând

„Procedura privind acordul de recunoaștere a vinovăției”, precum și completării Codului de procedură penală cu „Procedura privind acordul judiciar de interes public”. În felul acesta, în urma modificărilor intervenite prin Legea nr. 245 din 31 iunie 2023, Acordul de recunoaștere a vinovăției este o tranzacție încheiată între procuror și învinuitul persoană fizică sau juridică care și-a exprimat acordul de a-și recunoaște vina și acceptă încadrarea juridică a faptei, precum și forma de executare a pedepsei, în schimbul unei pedepse reduse. Tot în urma modificărilor intervenite prin legea reținută, în legea procesual penală a apărut opțiunea de a încheia „Acordul judiciar de interes public”, care este o tranzacție publică încheiată între procuror și reprezentantul legal sau reprezentantul desemnat al persoanei juridice, prin care ultimul recunoaște faptul comiterii infracțiunii, încadrarea juridică a faptelor și se angajează să execute obligațiile stabilite în acordul judiciar de interes public în schimbul renunțării de către procuror la transmiterea cauzei penale în instanța de judecată. Astfel, persoana juridică poate să aleagă una dintre cele două opțiuni procesuale enunțate pentru a beneficia de un tratament sancționar diferențiat.

2) Prin completarea art. 364/1 din Codul de procedură penală cu alineatul (1/1) cu următorul cuprins: „(1/1) Judecarea cauzelor penale privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa cu detențiune pe viață nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală”, s-a purces la excluderea persoanelor deferite justiției pentru săvârșirea infracțiunilor excepțional de grave din cercul persoanelor beneficiare de această procedură. În felul acesta, în urma modificărilor intervenite prin Legea nr. 245 din 31 iunie 2023, cadrul legal autohton a fost aliniat la prevederile similare din Codul de procedură penală al României. Este de reținut că prevederile art. 349 alin. (2) din Codul de procedură penală al României în redacția actuală (în vigoare de la 01 februarie 2014) stipulează următoarele: „Instanța poate soluționa cauza numai pe baza probelor administrate în faza urmăririi penale, dacă inculpatul solicită aceasta și recunoaște în totalitate faptele reținute în sarcina sa și dacă instanța apreciază că probele sunt suficiente pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei, cu excepția cazului în care acțiunea penală vizează o infracțiune care se pedepsește cu detențiune pe viață” [7]. Codul de procedură penală al Federației Ruse, conform dispozițiilor art. 314 alin. (1), la fel condiționează aplicarea procedurii de recunoaștere a vinovăției doar pentru faptele sancționate cu o pedeapsă ce nu depășește 10 ani privațiune de libertate [8]. În felul acesta, modificările intervenite prin Legea nr. 245 din 31 iunie 2023, pe bună dreptate, sunt întârziate dar binevenite.

3) Odată cu completarea dispozițiilor art. 364/1 alin. (2) din Codul de procedură penală cu textul: „, iar din probele administrate în faza de urmărire penală rezultă suficiente date cu privire la vinovăția inculpatului” s-a purces la a se pune accent pe faptul că procedura în cauză se aplică doar pe temei de nereabilitare; or, sentința pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală în esență reprezintă o sentință de condamnare sau de încetare pe temeiuri de nereabilitate, întrucât se emite doar în condițiile în care vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii este confirmată prin ansamblul de probe administrate în faza de urmărire penală. Modificările enunțate, pe bună dreptate, sunt

binevenite, dar vin în contradicție cu prevederile art. 364/1 alin. (7) din Codul de procedură penală; or, legiuitorul a permis adoptarea sentinței pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, inclusiv în cazul adoptării sentinței de achitare (art. 390 CPP RM). Poziție similară este expusă în pct. 28 din HP CSJ nr 13 din 16.12.2013 cu privire la aplicarea prevederilor art. 364/1 din Codul de procedură penală de către instanțele judecătorești [9].

4) Prin excluderea prevederilor art. 364/1 alin. (8) din Codul de procedură penală, legiuitorul, pe bună dreptate, a purces la excluderea dispozițiilor nonprocesuale; or, prevederile excluse au făcut parte de norme materiale. În acest sens, vom relata că, conform opiniei Curții Constituționale, art. 364/1 alin. (8) din Codul de procedură penală este o norma care face parte din categoria normelor de drept substanțial și nu din categoria celor de procedură penală. La această concluzie s-a ajuns avându-se în vedere criteriul scopului normei și criteriul rezultatului la care conduce norma [10, §25]. Așadar, modificările menționate sunt agreabile și vin în spiritul realizării principiilor de tehnică legislativă.

5) Odată cu completarea dispozițiilor art. 364/1 din Codul de procedură penală cu un nou alineat: „(10) Sentința adoptată în condițiile prezentului articol poate fi atacată cu recurs, invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită. Partea vătămată poate ataca cu recurs sentința, invocând doar erorile procesuale”, s-a purces la modificarea modalității de contestare a sentinței emise în cadrul procedurii sumare în dependență de statutul procesual al persoanei. Dispozițiile în cauză au fost aliniate la prevederile din procedura prevăzută la Capitolul III din Codul de procedura penală – „Procedura privind acordul de recunoaștere a vinovăției”. Considerăm că modificările în vigoare sunt benefice și oportune, venind să elibereze o povară mare de dosare puse pe seama instanțelor de judecată de nivelul doi și trei, fiind lăsate doar cele două grade de jurisdicție, accelerând procesul de examinare propriu-zis.

CONCLUZII

Este de reținut că, actualmente, lacunele multiple ale legii de procedură penală vizând procedura de judecare a cauzelor penale pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, prevăzută la art. 364/1 din Codul de procedură penală, nu sunt înlăturate, iar modificările legislative datate cu 15 februarie 2018 și cu 14 aprilie 2023 sunt insuficiente, lipsite de raționamente juridice și întârziate.

Referințe:

1. ȚONCU, S. *Judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală*: Monografie. Chișinău, 2022. 192 p. ISBN 978-9975-3527-7-2
2. Legea nr. 66 din 05 aprilie 2012 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova, nr. 122-XV din 14 martie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 155-159, art. 510.

3. Legea nr. 15 din 15 februarie 2018 pentru completarea articolului 364/1 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, nr. 122-XV din 14 martie 2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 77-83, art. 164.
4. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 9 din 09 martie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 364/1 din CPP (judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală). Disponibil: <http://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=632> [Accesat: 20.09.2023]
5. Adresa Curții Constituționale a RM nr. PCC-01/156g-9 din 09 martie 2017 Disponibil: <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=adrese&docid=114> [Accesat: 20.09.2023]
6. Legea nr. 83 din 14 aprilie 2023 pentru modificarea unor acte normative. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 15 din 02.05.2023, art. 240.
7. Codul de procedură penală al României: nr. 135 din 01 iulie 2010. În: *Monitorul Oficial al României*, nr. 486 din 15 iulie 2010. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/268195> [Accesat: 20.09.2023]
8. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации, №. 174-ФЗ от 18 декабря 2001г. Disponibil: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_34481/d0622d680378b0b2dc5c8c9a2389f1507b5e48b1/ [Accesat: 20.09.2023]
9. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la aplicarea prevederilor art. 364/1 CPP de către instanțele judecătorești”, nr. 13 din 16.12.2013. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=346 [Accesat: 20.09.2023].
10. Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova, nr. 85 din 09.07.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 97g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 64 al. (3) CP]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=378078> [Accesat: 20.09.2023].
11. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, nr. 122-XV din 14 martie 2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr. 104-110/447, pp. 4-208; republicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr. 248-251/699, pp. 3-120.